COMMITTEE OF MINISTERS
COMITÉ DES MINISTRES

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

MINISTERS' DEPUTIES
DÉLÉGUÉS DES MINISTRES

Recommendations
Recommandations

CM/Rec(2018)4

21/03/2018

Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the participation of citizens in local public life

Unofficial translation into Czech

Recommandation du Comité des Ministres aux États membres sur la participation des citoyens à la vie publique au niveau local

Traduction non-officielle en tchèque

Doporučení Výboru ministrů členským státům k účasti občanů na místním veřejném životě

© Council of Europe, original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe, versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Doporučení CM / Rec (2018) 4 Výboru ministrů členským státům k účasti občanů na místním veřejném životě

(Přijato Výborem ministrů dne 21. března 2018 na 1311. zasedání zástupců ministrů)

Výbor ministrů, podle podmínek článku 15.b Statutu Rady Evropy,

Maje na zřeteli, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi jejími členy za účelem ochrany a realizace ideálů a zásad, které jsou jejich společným dědictvím, a podpořit jejich hospodářský a sociální pokrok;

Maje na zřeteli, že účast občanů je v samém jádru myšlenky demokracie a že občané, kteří akceptovali demokratické hodnoty a kteří si jsou vědomi svých občanských povinností a jsou aktivní ve veřejném životě, jsou základem jakéhokoli demokratického systému;

Potvrzuje své přesvědčení, že zastupitelská demokracie je součástí společného dědictví členských států a je základem účasti občanů na veřejném životě na celostátní, regionální a místní úrovni;

Připomínaje dobrou praxi v oblasti přímé demokracie v některých členských státech;

Maje na zřeteli, že participativní demokracie, která respektuje a uznává úlohu všech aktérů, může přispívat k demokracii zastupitelské a doplňovat ji, čímž se demokratické instituce stávají odpovědnějšími, a tím přispívají k inkluzivním a stabilním společnostem;

Jsa přesvědčen, že místní demokracie je jedním ze základních kamenů demokracie v evropských zemích a že její posílení je faktorem stability;

Připomínaje, že místní demokracie dnes funguje v náročném kontextu, který se neustále vyvíjí nejen v důsledku strukturálních a funkčních změn v organizaci místní správy, ale také v důsledku politického, hospodářského, kulturního a sociálního rozvoje v Evropě;

Uvědomuje si, že se veřejná očekávání stále vyvíjejí, že místní politika se neustále mění, když občané hledají a využívají nové způsoby, jak se zapojit a vyjádřit, a že to vyžaduje, více než kdy v minulosti, přímější a pružnější metody účasti;

Maje na zřeteli, že je stále třeba, aby místní veřejné instituce úzce spolupracovaly s občany a reagovaly na jejich potřeby novými způsoby s cílem zachovat legitimitu rozhodovacích procesů, zejména vzhledem k tomu, že úroveň důvěry občanů v jimi zvolené instituce má dnes často klesající tendenci;

Uznávaje, že existuje široká škála opatření na podporu účasti občanů, která jsou snadno přizpůsobitelná místním okolnostem;

Maje na zřeteli, že právo občanů vyjádřit se k důležitým rozhodnutím, která pro ně znamenají dlouhodobé závazky, nebo k rozhodnutím, jež se jich týkají a které je obtížné zvrátit, je jednou z demokratických zásad společných všem členským státům Rady Evropy;

Maje na zřeteli, že toto právo lze nejlépe uplatňovat na místní úrovni, a že by proto měly být podniknuty kroky k přímějšímu zapojení občanů do řízení místních záležitostí, čímž by byla zajištěna účinnost a účelnost takového řízení;

Maje na zřeteli, že dialog mezi občany a místními orgány a volenými zástupci je pro místní demokracii zásadní, protože posiluje legitimitu místních demokratických institucí a legitimitu jejich činnosti;

Maje na zřeteli, že v souladu se zásadou subsidiarity místní orgány mají, a také musí, převzít vedoucí úlohu při podpoře účasti občanů a že jejich závazek je rozhodující pro úspěch jakékoli politiky směřující ke zvýšení demokratické účasti;

S ohledem na potřebu aktualizovat Doporučení Rec (2001)19 Výboru ministrů členským státům o účasti občanů na místním veřejném životě a vzhledem k tomu, že změny, ke kterým došlo od jeho přijetí, odůvodňují jeho nahrazení současným doporučením;

S ohledem na:

- Dodatkový protokol k Evropské chartě místní samosprávy o právu podílet se na záležitostech místního úřadu (CETS č. 207);

- Doporučení CM/Rec (2009)2 Výboru ministrů členským státům o hodnocení, auditu a sledování politik účasti a účasti na místní a regionální úrovni a na připojený nástroj CLEAR;

- 12 principů dobré demokratické správy; a

- Metodiku pro občanskou účast na politickém rozhodování (CM (2017) 83-final);

Doporučuje, aby vlády členských států naplňovaly úkoly stanovené v odstavcích 1 až 5 níže nebo aby tyto úkoly svěřily příslušným orgánům veřejné moci, při zohlednění příslušných ústavních nebo legislativních předpisů;

1. Vypracovat koncepci zahrnující místní a případně regionální orgány, která má podpořit účast občanů na místním veřejném životě, přičemž vychází:

- ze zásad Evropské charty místní samosprávy (ETS č. 122);

- z Dodatkového protokolu k Evropské chartě místní samosprávy o právu podílet se na aktivitách místních úřadů (CETS č. 207);

- z Metodiky pro občanskou účast na politickém rozhodování (CM (2017) 83-final); a

- ze zásad uvedených v části A přílohy tohoto doporučení;

2. Přijmout v rámci své pravomoci opatření s ohledem na výše uvedenou koncepci a část B přílohy tohoto doporučení, zejména s cílem zlepšit právní rámec pro účast a zajistit, aby vnitrostátní právní

předpisy a regulace umožňovaly místním a regionálním orgánům používat širokou škálu nástrojů účasti;

3. Vhodným způsobem motivovat místní a regionální orgány, aby:

- se přihlásily se k zásadám obsaženým v části A přílohy tohoto doporučení a zavedly účinné provádění podpory účasti občanů na místním veřejném životě;

- zlepšily místní a regionální předpisy týkající se účasti občanů na místním veřejném životě spolu s praktickými opatřeními pro takovou účast, a přijaly jakákoli další opatření v rámci své pravomoci na podporu účasti občanů, s náležitým ohledem na opatření uvedená v části B dodatek k tomuto doporučení;

4. Pravidelně přezkoumávat přijaté politiky týkající se účasti občanů, aby bylo zajištěno, že zůstanou stejně účinné a aktuální;

5. Zajistit, aby toto doporučení bylo přeloženo do úředního jazyka jejich zemí a způsobem, který považují za vhodný, bylo zveřejněno a dáno na vědomí místním a regionálním orgánům;

Rozhodl, že toto doporučení nahrazuje Doporučení Rec (2001)19 Výboru ministrů členským státům o účasti občanů na místním veřejném životě.

Příloha k doporučení CM/Rec (2018)4

Pro účely tohoto doporučení se rozumí:

- „místním veřejným životem“ všechny záležitosti, služby a rozhodnutí, a zejména řízení a správa záležitostí týkajících se místní komunity;

- „občanem“ každá osoba (včetně zahraničních rezidentů[1]) patřící k místní komunitě. Příslušnost k místní komunitě zahrnuje existenci stabilního spojení mezi jednotlivcem a komunitou.

Definice dalších termínů použitých v tomto doporučení jsou uvedeny v důvodové zprávě (CM (2018) 13-final).

Základní principy místní demokratické participační politiky

Členské státy by měly:

1. dodržovat zásady poskytování informací stanovené v Úmluvě Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům (CETS č. 205) v souvislosti s různými záležitostmi, které se týkají místní komunity, aby jejich občané mohli ovlivnit rozhodnutí týkající se jejich komunity, nebo se jich dotýkají

[1] V souladu s Úmluvou o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni (ETS č. 144 - srov. čl. 2) se výrazem „zahraniční rezidenti“ rozumějí osoby, které nejsou státními příslušníky státu a které na jeho území legálně pobývají.

jednotlivě, a zajistit transparentnost při rozhodování místních orgánů, čímž se zvyšuje odpovědnost osob s rozhodovací pravomocí;

2. hledat nové způsoby, jak posílit občanskou orientaci a podporovat kulturu demokratické účasti sdílenou komunitami a místními orgány;

3. rozvíjet povědomí o příslušnosti ke komunitě a povzbuzovat občany, aby přijali svou odpovědnost za přispívání k životu svých komunit;

4. klást důraz na komunikaci mezi veřejnými orgány a občany a povzbuzovat místní úřady, aby se zaměřily na účast občanů a pečlivě zvážily jejich požadavky a očekávání a mohly náležitě reagovat na potřeby, které vyjadřují;

5. přijmout komplexní přístup k účasti občanů s ohledem na procesy zastupitelské demokracie a formy přímé účasti na rozhodování a řízení místních záležitostí;

6. zamezit příliš rigidním řešením a umožnit experimentování s důrazem na co největší zapojení občanů; v důsledku toho by členské státy měly stanovit širokou škálu nástrojů účasti a možnost jejich kombinace a přizpůsobení metodám, jimiž jsou používány, v závislosti na okolnostech;

7. začít s důkladným hodnocením situace, pokud jde o místní účast, stanovit vhodné indikátory a zavést monitorovací systém ke sledování jakýchkoli změn v této oblasti, aby bylo možné zjistit příčiny jakýchkoli pozitivních nebo negativních trendů v účasti občanů a posoudit dopad přijatých mechanismů;

8. umožňovat výměnu informací mezi zeměmi a v rámci zemí o osvědčených postupech a nejlepší praxi při účasti občanů, podporovat informování místních orgánů o účinnosti různých metod účasti a zajistit, aby veřejnost byla plně informována o celé škále dostupných příležitostí, s přihlédnutím k Doporučení Výboru ministrů CM/Rec (2009)2 členským státům o hodnocení, auditu a sledování politik účasti a účasti na místní a regionální úrovni, jakož i k němu připojený nástroj CLEAR;

9. věnovat zvláštní pozornost občanům, kteří mají větší potíže s aktivním zapojením nebo kteří de facto zůstávají na okraji místního veřejného života;

10. podporovat vyváženou účast žen a mužů na místní politice a místním veřejném životě;

11. vzít v úvahu potenciál, který představují děti a mladí lidé pro udržitelný rozvoj místních komunit, a zdůraznit úlohu, kterou mohou hrát;

12. uznat a posílit úlohu sdružení a skupin občanů jako klíčových partnerů při rozvoji a udržování kultury účasti a jako hybné síly při praktickém uplatňování demokratické účasti;

13. vzít v úvahu, jak kulturně rozmanité a inkluzivní společnosti mohou usnadnit účast každého na veřejném životě svých komunit;

14. povzbuzovat a využívat společné úsilí orgánů na všech úrovních správy, přičemž každý orgán je v souladu se zásadou subsidiarity odpovědný za přijetí vhodných opatření v rámci svých pravomocí.

B. Kroky a opatření k povzbuzení a posílení účasti občanů na místním veřejném životě

I. Obecné kroky a opatření

Členské státy by měly:

1. zjistit, zda ve složité a globalizované společnosti je význam místní samosprávy a rozhodovacích procesů objasněn veřejnosti, a to zejména identifikací hlavních úloh místních orgánů v měnícím se prostředí;

2. tyto role náležitě zdůraznit a v případě potřeby zjistit, zda rovnováha pravomocí vykonávaná na celostátní, regionální a místní úrovni zajišťuje, že místní orgány a volení zástupci mají dostatečné pravomoci a kapacity pro výkon samosprávy, aby bylo možné poskytnout nezbytný stimul a motivaci pro zapojení občanů. V této souvislosti by členské státy měly využít každé příležitosti k funkční decentralizaci a rozšířit kompetence místních orgánů;

3. dát místním orgánům možnost zavést na úrovni sousedství participativní struktury, které občanům dávají příležitosti ovlivnit jejich bezprostřední prostředí;

4. zlepšit vzdělávání v oblasti občanství a začlenit do školních a učebních osnov cíl směřující ke zvyšování povědomí o právech a povinnostech každého jednotlivce v demokratické společnosti, zejména v jejich místních komunitách, ať už jde o volené zástupce, místní úředníky, státní zaměstnance nebo obyčejné občany, v souladu s Chartou Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a vzdělávání v oblasti lidských práv – Doporučení Výboru ministrů (2010)7;

5. povzbuzovat místní volené zástupce a místní úřady jakýmkoli vhodným způsobem, včetně zpracování a zveřejňování etických kodexů, aby se chovali způsobem, který je v souladu s nejvyššími standardy etického chování a vzbuzuje důvěru občanů, přičemž je třeba brát v úvahu:

- Usnesení Kongresu místních a regionálních orgánů Rady Evropy č. 401 (2016) o „předcházení korupci a podpoře veřejné etiky na místní a regionální úrovni“;

- Evropský kodex chování pro politickou integritu místních a regionálních volených zástupců; - Příručku o veřejné etice na místní úrovni z roku 2006;

6. zavést větší transparentnost do fungování místních institucí a orgánů, zejména:

i. zajistit veřejný charakter místních rozhodovacích procesů (např. zveřejňováním programů místních zastupitelstev a rad; zpřístupňování schůzí místních zastupitelstev a jejich výborů veřejnosti; pořádání kulatých stolů nebo zveřejňování zápisů ze schůzí a rozhodnutí;

ii. zajistit a usnadnit přístup kteréhokoli občana k informacím o místních záležitostech (například zřízení informačních kanceláří, dokumentačních středisek a veřejných databází; využívání informačních a komunikačních technologií; zjednodušení administrativních postupů a snížení nákladů na získání kopií dokumentů), při respektování právních předpisů o soukromí a bezpečnosti;

iii. poskytovat přiměřené informace o správních orgánech a jejich organizační struktuře a informovat občany, kteří jsou bezprostředně dotčeni probíhajícími řízeními, o průběhu těchto řízení;

7. provádět plnohodnotnou komunikační politiku s cílem poskytnout občanům příležitost lépe porozumět hlavním problémům, které se týkají komunity, a důsledkům hlavních politických rozhodnutí, která mají její orgány přijímat, a informovat občany o příležitostech a formách účasti na místním veřejném životě a formách, které toto může mít.

II. Kroky a opatření týkající se účasti v místních volbách a systému zastupitelské demokracie

Členské státy by měly:

1. přezkoumat fungování místních volebních systémů s cílem zjistit, zda existují nějaké zásadní nedostatky nebo ustanovení o hlasování, jež by mohly odradit určité části obyvatelstva od účasti, a zvážit možnost nápravy těchto nedostatků nebo ustanovení v souladu s Kodexem správné praxe ve volebních záležitostech přijatých Evropskou komisí pro demokracii prostřednictvím práva – tzv. Benátská komise – (CDL-AD (2002) 023rev-E);

2. usilovat o podporu účasti ve volbách v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy. V případě potřeby by členské státy měly vést informační kampaně s cílem vysvětlit, jak hlasovat, a usilovat o vyšší volební účast. Vhodnou možností mohou být také informační kampaně zaměřené na konkrétní skupiny obyvatel;

3. přezkoumat registraci voličů a volební účast s cílem identifikovat jakékoli změny obecných trendů nebo problémy týkající se konkrétních kategorií nebo skupin občanů, kteří jsou oprávněni volit, ale projevují o to malý zájem;

4. zvážit opatření k usnadnění hlasování s ohledem na složitost a požadavky moderního životního stylu, například:

i. přezkoumání způsobu fungování volebních místností (počet, přístupnost, otevírací doba atd.);

ii. zavedení nových volebních možností, které budou více odpovídat snahám občanů každého členského státu (hlasování v předstihu, korespondenční hlasování, hlasování na pomocí přístrojů na poštovním úřadu, elektronické hlasování[2], atd.);

iii. zavedení konkrétních forem asistence (například pro osoby se zdravotním postižením nebo negramotné osoby) nebo jiná zvláštní pravidla hlasování pro konkrétní kategorie voličů (hlasování prostřednictvím zmocněnce, hlasování v domácnosti, hlasování v nemocnici, hlasování v kasárnách, hlasování ve věznicích atd.);

5. realizovat (nebo umožnit) pilotní programy s cílem otestovat nová hlasovací pravidla, je-li to vhodné;

6. prozkoumat, na jakém základě kandidáti, kteří jsou oprávněni kandidovat na místní volitelnou funkci, tak mohou skutečně činit, a zvážit například:

[2] S ohledem na doporučení CM/Rec (2017)5 Výboru ministrů členským státům o standardech pro elektronické hlasování.

i. zda by voliči mohli být více zapojeni do procesu výběru kandidátů, například zavedením možnosti předkládání nezávislých seznamů nebo individuálních kandidatur nebo zavedením preferenčního hlasování;

ii. zda by voliči mohli mít silnější vliv při volbě nebo jmenování místních vedoucích úředníků nebo starostů;

7. zkoumat otázky týkající se plurality volitelných funkcí s cílem přijetí opatření určených k tomu, aby se zabránilo současnému výkonu více funkcí, pokud by to bránilo řádnému plnění příslušných povinností nebo vedlo ke střetu zájmů;

8. zkoumat podmínky upravující výkon volené funkce s cílem určit, zda konkrétní aspekty postavení místních volených zástupců nebo praktická opatření pro výkon funkce nemohou bránit efektivnímu zapojení do politiky. Členské státy by měly případně zvážit opatření určená k odstranění těchto překážek a zejména umožnit voleným zástupcům věnovat přiměřený čas jejich povinnostem a ulevit jim od případných ekonomických obtíží.

III. Kroky a opatření na podporu účasti občanů na místních rozhodovacích procesech a na řízení místních záležitostí

Členské státy by měly:

1. podporovat dialog mezi občany a místními volenými zástupci a informovat místní orgány o různých technikách komunikace s veřejností a široké škále možností, jimiž se mohou občané přímo zapojit do rozhodování. Takové povědomí by mohlo být zvyšováno vydáváním metodik a informačních materiálů (například ve formě charty o účasti občanů na místní úrovni), pořádáním konferencí a seminářů nebo zřízením digitálních úložišť a rozhraní umožňujících zveřejňování a přístup k příkladům osvědčených postupů;

2. prostřednictvím průzkumů a diskusí zjišťovat silné a slabé stránky různých nástrojů účasti občanů na rozhodování, podporovat inovace a experimentování v úsilí místních orgánů komunikovat s občany a více je zapojovat do rozhodovacích procesů;

3. plně využívat zejména:

i. nové informační a komunikační technologie a podniknout kroky k zajištění toho, aby místní úřady a další veřejné subjekty využívaly (kromě tradičních a stále užitečných metod, jako jsou veřejná oznámení nebo oficiální letáky) celou řadu dostupných komunikačních prostředků, například s využitím Doporučení CM/Rec(2009)1 Výboru ministrů členským státům o elektronické demokracii (e-democracy) nebo Doporučení Rec (2004)15 Výboru ministrů členským státům o elektronické správě (e-governance);

ii. participativní formy rozhodování, tj. zahrnující výměnu informací a názorů (například veřejné schůze, shromáždění a poroty občanů nebo různé typy občanských fór, skupin, panelů a veřejných výborů, jejichž funkcí je formulovat doporučení či předkládat návrhy, nebo kulaté stoly, průzkumy veřejného mínění a průzkumy uživatelů);

4. zavést, případně zkvalitnit právní předpisy nebo regulace, které umožňují:

i. předkládat petice, podněty, návrhy a stížnosti občanů směrem k místnímu zastupitelstvu nebo místnímu úřadu;

ii. lidové iniciativy vyzývající volené orgány k řešení konkrétních záležitostí s cílem poskytnout občanům vyjádření nebo zahájit postup směřující k vypsání referenda;

iii. konzultační nebo rozhodovací referenda ve věcech místního významu, vypsaná místními orgány z vlastního podnětu nebo na žádost místního společenství, s přihlédnutím ke Kodexu osvědčených postupů při referendech přijatém Evropskou komisí pro demokracii prostřednictvím zákona, tzv. Benátské komise (CDL-AD (2007) 008rev);

iv. mechanismy kooptování občanů do rozhodovacích orgánů, včetně zastupitelských orgánů;

v. mechanismy zapojení občanů do řízení (uživatelské výbory, rady partnerství, přímé řízení služeb občany, participativní rozpočtování atd.);

5. poskytnout občanům větší vliv na místní plánování a obecně na strategická a dlouhodobá rozhodnutí; konkrétněji:

i. umožnit občanům účast v různých fázích rozhodovacího procesu o těchto záležitostech. Těmito fázemi mohou být: příprava, přijetí, provádění, hodnocení a přeformulování místních politik;

ii. objasnit každou fázi procesu pomocí přehledného, srozumitelného materiálu, který je snadno přístupný veřejnosti, jednak s využitím tradičních metod (mapy, trojrozměrné modely, audiovizuální materiál) jednak i dalšími prostředky dostupnými pomocí nových technologií;

6. vyvinout systematické mechanismy zpětné vazby, které zapojí občany do hodnocení a zlepšování procesu řízení místních záležitostí a poskytování služeb, jako jsou průzkumy uživatelů, uživatelské panely, indikátory výkonu nebo volba mezi různými poskytovateli služeb, aby se zvýšila kvalita rozhodování a služeb a odpovědnost;

7. zajistit, aby účast občanů měla skutečný vliv na rozhodovací procesy, aby byli občané dobře informováni o dopadech jejich účasti a aby viděli hmatatelné výsledky. Místní úřady by však měly být k veřejnosti otevřené, pokud jde o limity nabízejících se forem účasti, a vyvarovat se nadměrných očekávání ohledně možnosti vyhovět rozličným zájmům, zejména při rozhodování mezi protichůdnými zájmy nebo při rozdělování finančních prostředků;

8. podporovat a náležitě uznávat myšlenku dobrovolnictví, která existuje v mnoha místních společenstvích, například prostřednictvím grantových schémat nebo jiných forem podpory a povzbuzení pro neziskové, dobrovolné a komunitní organizace, akční skupiny občanů atd., nebo prostřednictvím uzavírání smluv či dohod mezi těmito organizacemi a místními úřady o příslušných právech, úlohách a očekáváních těchto stran při vzájemném jednání;

9. rozvíjet participativní sousedské struktury, které občanům umožňují ovlivňovat rozhodnutí týkající se veřejných investic, územního plánování nebo poskytování služeb, nebo převzít odpovědnost za správu místních prostor, zařízení atd., například prostřednictvím sousedských rad a fór, participativního rozpočtování nebo dobrovolných skupin.

IV. Konkrétní kroky a opatření na podporu kategorií občanů, kteří mají z různých důvodů ztíženou participaci

Členské státy by měly:

1. pravidelně shromažďovat informace o účasti různých kategorií občanů a zjišťovat, zda nejsou určité skupiny nedostatečně zastoupeny ve volených orgánech a/nebo mají jen malý (či dokonce žádný) podíl v přímé formě účasti nebo ve volbách, s přihlédnutím ke stále rozmanitějšímu složení evropských společností a k významu inkluzivních společností;

2. stanovit cíle pro dosažení určité úrovně zastoupení a/nebo účasti dotčených skupin občanů a navrhnout konkrétní opatření ke zvýšení příležitostí pro jejich účast, například:

i. zavedení aktivních komunikačních a informačních politik pro dotčené skupiny občanů včetně případných konkrétních mediálních kampaní, které by je povzbudily k účasti (za použití konkrétního jazyka, médií a stylu kampaní přizpůsobených potřebám každé skupiny);

ii. zavedení specifických institucionálních forem účasti, pokud je to možné, po konzultaci se skupinou nebo skupinami občanů, jejichž zapojení je podporováno;

iii. jmenování úředníků konkrétně odpovědných za řešení záležitostí, které se týkají skupin se ztíženou participací, předávání jejich žádostí o změnu příslušným rozhodovacím orgánům, jakož i zajištění zpětné vazby stran dosaženého pokroku a (kladné nebo záporné) odpovědi na jejich žádost;

3. pokud jde o ženy, zejména:

i. zdůraznit význam vyvážené účasti žen a mužů v rozhodovacích orgánech a zvážit jakákoli opatření, která mohou usnadnit sladění aktivního politického zapojení s rodinným a pracovním životem;

ii. zvážit, pokud je to z právního hlediska možné, zavedení povinných nebo doporučených systémů kvót pro minimální počet kandidátů jednoho pohlaví, kteří se mohou objevit na kandidátkách, nebo kvótu křesel vyhrazených ženám v místních zastupitelstvech, místních radách a různých výborech a komisích vytvořených místními orgány, s přihlédnutím k Doporučení Výboru ministrů Rec (2003)3 členským státům o vyvážené účasti žen a mužů na politickém a veřejném rozhodování;

4. pokud jde o děti a mládež, zejména:

I. rozvíjet školu jako důležitou společnou arénu pro účast mladých lidí a proces demokratického učení;

ii. podporovat iniciativy typu „rady dětí“ a „rady mládeže“ na komunální úrovni jako skutečně užitečné prostředky vzdělávání v místním občanství a příležitostí k dialogu s nejmladšími členy společnosti;

iiii. podporovat mládežnické spolky a zejména rozvoj flexibilních forem a struktur, které by umožnily mladým lidem plně se zapojit do komunitního života;

iv. zvážit snížení věku pro hlasování v místních volbách nebo pro možnost kandidovat v nich a pro účast v místních referendech, konzultacích a lidových iniciativách;

v. zvážit různé další typy iniciativ navržených Doporučením Rec (2004)13 Výboru ministrů členským státům o účasti mladých lidí v místním a regionálním životě, Doporučením CM/Rec (2012)2 Výboru ministrů členským státům o účasti dětí a mládeže do 18 let a Doporučením 1864 (2009) Parlamentního shromáždění o „podpoře účasti dětí na rozhodováních o záležitostech, které se jich týkají“;

5. pokud jde o starší osoby, zejména:

i. vytvářet a prosazovat možnosti starších osob plně se účastnit všech aspektů místního veřejného života a povzbuzovat je, aby tak činily bez ohledu na jejich věk;

ii. rozvíjet a podporovat flexibilní formy a struktury pro zapojení starších osob, jako jsou například poradní sbory, s přihlédnutím k Doporučení CM/Rec (2014)2 Výboru ministrů členským státům o podpoře lidských práv starších osob;

6. pokud jde o osoby se zdravotním postižením:

i. vytvářet a prosazovat možnosti osob se zdravotním postižením plně se účastnit všech aspektů místního veřejného života a přijímat nezbytná opatření, která jim toto umožní;

ii. rozvíjet a prosazovat vhodné formy a struktury pro jejich účast, odstraňovat překážky a podle potřeby jim poskytovat vhodnou pomoc, aby se mohly zapojit do místního veřejného života např. prostřednictvím poradních sborů, s přihlédnutím k Doporučení CM/Rec (2011)14 Výboru ministrů členským státům o účasti osob se zdravotním postižením na politickém a veřejném životě;

7. pokud jde o cizince, zejména podporovat jejich aktivní účast v životě místní komunity na nediskriminačním základě dodržováním ustanovení Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni (ETS Č. 144) z roku 1992, nebo alespoň čerpáním inspirace z mechanismů uvedených v této úmluvě, i když ji členský stát neratifikoval.